"Opkvalificering af den tidlige indsats" - Trivselsskema

Fokusområde 3

UdviklingsForum

EVA

AKF

Haderslev

Opkvalificering af den tidlige indsats

Haderslev Kommune deltager i Servicestyrelsens udviklingsprojekt **'Opkvalificering af den tidlige indsats i kommunerne'**. Det betyder, at vi er med i udviklingen og afprøvningen af redskaber, metoder og ikke mindst opsamling af viden om, hvad der virker. Denne viden skal bruges på landsplan, men også med henblik på senere udbredelse af metoder og redskaber til hele Haderslev Kommune.

I den forbindelse er der i Haderslev Kommune udarbejdet en folder for hvert fokusområde for fagpersoner i (gl.) Bregnbjerg, (gl.) Hjortebro og (gl.) Over Jerstal distrikter. Tilsammen beskriver folderne rammerne for arbejdet og de handlinger, som ansatte skal foretage både ift. den tidlige opsporing overfor alle børn og i arbejdet med børn i en udsat position.
I løbet af foråret 2011 har 85 medarbejdere fra afdelinger og enheder i Børne- og Familieservice gennemgået en uges kompetenceudvikling med afsæt i beskrivelserne af fokusområderne, der er tilvirket undervejs i projektet.

Figur 1 Projektets grundlæggende opsporingsmodel:

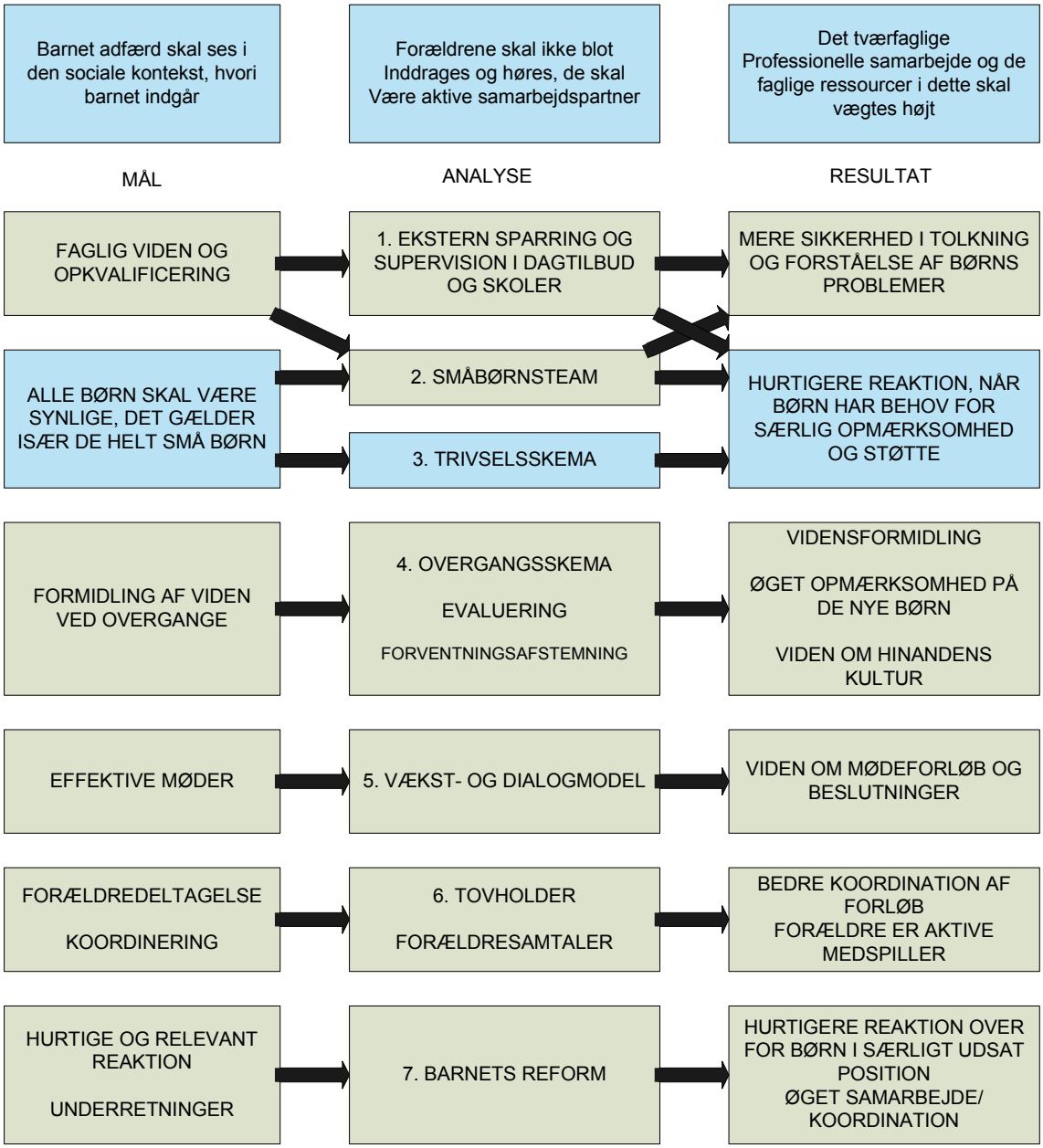

Trivselsvurdering i den tidlige opsporing af børn i udsatte positioner

Et fokusområde er, at alle børn skal ses – det vil sige også de stille børn, de 'usynlige børn', de helt små børn og de tilsyneladende veltilpassede børn, som ikke nødvendigvis viser tydelige tegn på, at de ikke trives. De voksne i sundhedspleje, dagtilbud, skole og SFO skal "se " alle børn, og med 'Trivselsvurderingen' foretage en systematisk og regelmæssig vurdering af deres sociale trivsel.
Der skal samtidig være plads både til den individuelle refleksion over egne fornemmelser vedr. hvorvidt et barn er i en udsat position, og til den mono-faglige dialog blandt de professionelle i egen enhed om et barn er i en udsat position.

Trivselsvurderingen indgår som en del af *den generelle tilsynsforpligtelse*, som vi i Haderslev Kommune har i forhold til hvert enkelt barn, iht. Servicelovens § 146 stk. 2. Det generelle tilsyn skal man føre på en sådan måde, at der kan sættes ind med en tidlig indsats i de tilfælde, hvor et konkret barn må formodes at have behov for særlig hjælp og støtte. Det falder naturligt, at tilsynet sker i sundhedsplejen, dagtilbud, på skoler og i SFO, da disse benyttes af næsten alle børn og unge.

På den baggrund anvender sundhedsplejen, dagplejen, daginstitutioner, skoler og SFO 4 X årligt 'Trivselsskemaet', som arbejdsredskab mhp. at have et kort fokus og en fælles refleksion omkring hvert enkelt barn i børnegruppen. – skemaet er indsat som bilag.

'Trivselsskemaet' sikrer, at alle børn ses. Samtidig sikres det, at der er faste retningslinjer for, hvordan man reflekterer fælles over det, man ser, og hvordan man handler, såfremt et barn giver anledning til undren.

I 'Trivselsskemaet' markeres børnene ud fra nærmere definerede kriterier som værende i grøn, gul eller rød trivsel, og fagpersonernes markeringer for hvert barn sammenlignes.
Ved gule og røde markeringer anvendes 'Opspringstrekanten', som udgangspunkt for den fælles refleksion og en indledende vurdering af om barnet er i en udsat position.

Udover at sikre, at hvert enkelt barn bliver set, kan de samlede oplysninger fra gennemgangen af børnegruppen benyttes til at sige noget mere generelt om børnenes trivsel som gruppe, eller være oplæg til drøftelse af hvordan fx lærerteamet eller stuens pædagoger ser på og vurderer børnene mv. Dette kan være relevant ift. kollegagruppen og/eller den tværfaglige distriktsgruppe.

<u>I daginstitutioner, skoler og</u> SFO udfyldes Trivselsskemaet af henholdsvis de pædagoger eller lærere, der er tilknyttet en børnegruppe. Besvarelserne sammenlignes og drøftes i dette team. Den enkelte leder ansvarlig for at fastsætte tidspunkterne, således at det passes bedst muligt ind ift. institutionens øvrige praksis fx omkring lærer- og elevplaner.

<u>I daglejen</u> er dagplejepædagogen ansvarlig for at fastsætte tider, hvor dagplejerne, som mødes til legestue samt gæstedagplejere, udfylder 'Trivselsskemaet'. Skemaerne fra de øvrige indsamles og den efterfølgende refleksion sker her mellem den enkelte dagplejer og dagplejepædagogen.

<u>Ift. sundhedsplejen</u> er anvendelsen af 'Trivselsskemaet' nødt til at være lidt anderledes, idet hvert enkelt småbarn tilses af en enkelt sundhedsplejerske. Den enkelte sundhedsplejerske udfylder 'Trivselsskemaet' omkring de børn, hun ser. Sundhedsplejerskerne reflekterer efterfølgende fælles omkring den enkeltes iagttagelser.

TRIVSELSSKEMA

VEJLEDNING til brug af Trivselsskema:

Fagpersoner udfylder hver for sig et trivselsskema for alle børn. Det er vigtigt, at dette sker inden man sætter sig sammen for den fælles refleksion. Der skrives uddybende kommentarer til alle børn – også hvor trivslen opleves som grøn.
Derefter sidder man sammen, samler og sammenligner farverne fra en eller flere kolleger på overbliksskemaet og reflekterer kort sammen. Refleksionerne tager udgangspunkt i refleksions- og dialogmodellen 'Opsporingstrekanten' mhp. at kvalificere forståelsen af det som observeres, opleves eller fornemmes omkring barnet.

1a. Trivselsskema: Definition af farverne
Der er 3 muligheder: Barnet trives - Der er områder, der undrer - Der er grund til bekymring.
Vælg den farve, der passer bedst til den viden, du har om barnets aktuelle trivsel – husk på at farven er udtryk for et øjebliksbillede.

Grøn trivsel: Barnet trives, udvikler sig og lærer på alle områder. Fx:

- Barnet har en god og stabil omsorg fra en voksen
- Barnet har en god, stabil kontakt til mindst én jævnaldrende
- Barnet er aktivt deltagende i børnefællesskaber
- Barnet har gode færdigheder og udvikler sig alderssvarende
- Barnet kan se mening og sammenhæng i sit liv
- Barnet viser glæde og begejstring
- Barnet har et positivt selvbillede
- Barnet har håb for fremtiden
- Familieforholdene bærer præg af forudsigelighed og respekt for barnet
- Andet

Gul trivsel: Der er områder, som undrer og skal undersøges nærmere. F.eks.:

- Barnet, du ikke rigtigt ser
- Barnet, der gør, at du reagerer mere end situationen tillader
- Barnet, forældrene ikke rigtigt ser
- Barnet har forældre, du ikke rigtigt ser
- Barnet er ikke helt en del af noget børnefællesskab. Sporadisk deltagelse.
- Barnet viser sjældent glæde og begejstring
- Fornemmelser – der er noget i luften
- Andet

Rød trivsel: Der er grund til bekymring. Handlinger skal sættes i gang. F.eks.:

- Barnet er ikke en del af børnefællesskaberne. Leger fx mest i periferien af andre børns leg
- Barnet fortæller ikke noget hjemmefra, eller om noget oplevet
- Barnet viser ikke glæde og begejstring
- Barnet kontakter overdrevent ukendte voksne
- Forældrene møder ikke op til forældrearrangementer
- Familieforhold bærer præg af uforudsigelighed
- Andet

2a. Overblikksskema: Den fælles refleksion og dialog omkring det enkelte barn

Opmærksomhedspunkter:

- Hvor har du din viden fra? – Egne iagttagelser? – Fornemmelser? - Dialog med barnet? - Andet?
- Hvad ved du om, hvordan barnet selv oplever sin situation?
- Hvilke forskelle er der i vores oplevelser af barnet? Hvordan forstår vi disse forskelle?
- Er der sket ændringer siden sidste udfyldelse af skemaet?

'Opsporingstrekanten's fokusområder er med til at sikre, at man ser og forstår barnet i sin hele kontekst. Det er vigtigt, at man foretager en bevidst refleksion ift. hvordan man forstår og placerer det, man ser, fornemmer eller undrer sig over omkring barnet – tænker man fx det handler om noget, der sker i "eget hus" eller i hjemmet? Og er der enighed om den vurdering?

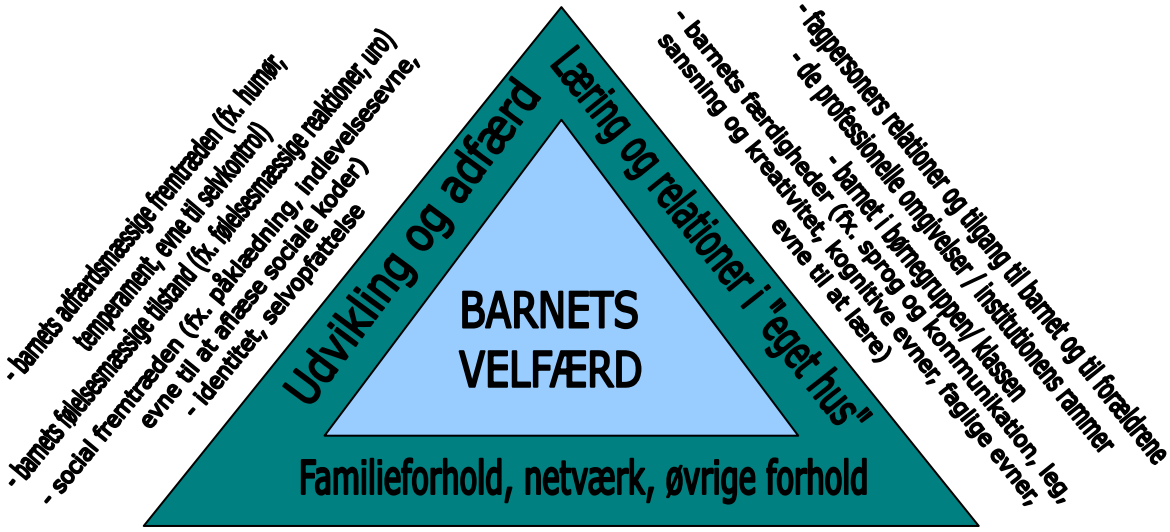

- relationer i familien (fx omsorg, forældres kontaktform, grænsesætning, stabilitet)
- forhold i familien (fx bolig og beskæftigelse, fysisk eller psykisk sygdom)
- barnets sundhedsforhold (fx. kost, søvn, fysisk aktivitet)
- barnets fritidsforhold og venskaber
- familiens netværk (fx. forældre, naboer)

Spørgsmål til hjælp til refleksion og dialog (fokus på højre side af △: 'læring og relationer i 'eget hus'):

Grøn trivsel: Barnet trives, udvikler sig og lærer på alle områder. F.eks.:

- Hvordan kan du se, at barnet trives?
- Hvad kan du gøre mere af, så barnet trives endnu bedre?
- Er der perspektiver, du ikke ser?

Gul trivsel: Der er områder, som undrer og skal undersøges nærmere. F.eks.:

- Har du afprøvet noget i forhold til det, der undrer dig – hvordan reagerede barnet?
- Hvordan er din egen relation til barnet? Og hvordan påvirker det barnet?
- Hvordan er din relation til barnets forældre? Og hvilken betydning har det for barnet?
- Hvornår ser du, at barnet trives? Hvad er det, der gør, at barnet trives i de situationer?
- Hvordan skal du handle på din undren?

Rød trivsel: Der er grund til bekymring. Handlinger skal sættes i gang. F.eks.:

- Hvordan kan du se, at barnet ikke trives?
- Hvordan er din egen relation til barnet? Og hvordan påvirker det barnet?
- Hvordan er din relation til barnets forældre? Og hvilken betydning har det for barnet?
- Hvornår ser du, at barnet trives? Hvad er det, der gør, at barnet trives i de situationer?
- Hvordan skal der handles på vores bekymring? Og hvornår?

3.a TRIVSELSVURDERING – og videre handling:
'Trivselsskemaet' og 'Overbliksskemaet' er arbejdsredskaber, som indgår i den bevidste og systematiske refleksion i forhold til hvert enkelt barn.

I Trivselsvurderingen noteres den fælles vurdering af barnets trivsel. Der er ikke krav om enighed i forhold den fælles vurdering – men uenighed eller tvivl kræver ofte, at man handler på det.

Grøn - Barnet trives, udvikler sig og lærer på alle områder.
Der foretages ikke yderligere ift. involvering af forældrene.

Gul - Der er områder, som undrer og skal undersøges nærmere:
Hvis 2 eller flere har markeret gult ift. et barn, så er hovedreglen, at forældrene orienteres og inddrages ift. at undersøge, hvad det evt. handler om og hvorvidt, der skal handles. Dette gælder særligt, hvis man placerer det man ser, fornemmer eller undrer sig over ift. venstre side af trekanten: Barnets udvikling og adfærd, eller i bunden af trekanten: barnets familieforhold mv.

Eksempel, hvor hovedreglen kan fraviges: I tilfælde hvor barnets trivsel fx er markeret med flere gule X'er, og det fx er begrundet i at flere 'ikke rigtig ser barnet', eller på anden måde noget, der handler om egne relationer til barnet, så kan der arbejdes på at bedre dette uden at orientere forældrene.

Rød - Der er grund til bekymring - handlinger skal sættes i gang:
Forældrene orienteres og inddrages i alle tilfælde mhp. at udvide forståelsen for barnet og lave aftaler omkring handling.

Kategoriseringen i farver er udelukkende til internt arbejdsbrug – og anvendes *ikke* i en evt. dialog med forældrene. Derfor er det vigtigt at konklusionen på TRIVSELSVURDERINGEN beskriver vurderingen af barnets trivsel med 'ord og sætninger' og ikke længere som **rød**, **gul**, **grøn**-trivsel.

I TRIVSELSVURDERINGEN afkrydses det herefter, **om** der skal ske handling på baggrund af trivselsskemaet, **hvad** der skal ske og det noteres, **hvem** der er tovholder i forhold til at sikre at det sker.

Selve TRIVSELSVURDERINGEN gemmes i 'barnets/elevens mappe'. Forældre har ret til at få indsigt i de dokumenter, der udarbejdes omkring deres barn, og dermed også i Trivselsvurderingen.

Trivselsvurderingen indgår som et bilag til overgangsskemaet ved barnets overgang til nye enheder – med forældresamtykke.

De forudgående refleksioner i Trivselsskema og Overbliksskema er udelukkende vores arbejdsnotater. De må *ikke* laves digitalt og gemmes *ikke* i 'barnets mappe'. Forældrene har *ikke* ret til at få indsigt i forhold til disse.

Er der spørgsmål til arbejdet med dette fokusområde – eller beskrivelsen af det, så er du velkommen til at kontakte projektledelsen

Kirsten Svendsen og Lene Gamborg Andersen
Stabskonsulent Socialfaglig konsulent

Chefgruppen i Børne- og Familieservice, som er styregruppe for projektet, har den 25. november 2011 godkendt "Trivselsskema".

TRIVSELSSKEMA

Her markerer hver enkelt fagperson sin oplevelse af barnets trivsel.
Der er 3 muligheder: Barnet trives - Der er områder, der undrer - Der er grund til bekymring.
Vælg den farve, der passer bedst, til den viden du har om barnets aktuelle trivsel – husk på at farven er et øjebliksbillede af barnets trivsel lige nu.
Se vejledningen for definitioner på de 3 farver.

Trivselsskema.

Udfyldt af: Dato:

Barnets navn:	Grøn	Gul	Rød	Uddybende kommentar

TRIVSELSSKEMA

2. Overbliksskema
I dette skema kan I som kollegaer samle Jeres individuelle farvelægninger, så I kan sammenligne og sammen reflektere over det øjebliksbillede, som det giver af barnets trivsel hos Jer.

Barnets navn: _____

Gav det seneste trivselsskema anledning til handling? Nej ☐ Ja ☐
Hvis ja, hvilken:
Samtale med forældrene, evt. tlf.kontakt ☐
Samtale med forældrene, brug af Vækstmodellen ☐
Tværfagligt netværksmøde ☐
Fagligt sparringsforum ☐

Andet: _____

Ansattes navn:	Grøn	Gul	Rød	Den enkeltes kommentar:

TRIVSELSSKEMA

TRIVSELSVURDERING - *til barnets mappe*

Barnets navn: _____

Dato for trivselsvurdering:

Konklusion på den fælles refleksion over barnets aktuelle trivsel:

Giver trivselsvurderingen anledning til handling? Nej ☐ Ja ☐

Hvis JA, hvilken:

Samtale med forældrene, evt. tlf.kontakt ☐

Samtale/møde med forældrene, brug af Vækstmodellen ☐

Tværfagligt netværksmøde ☐

Fagligt sparringsforum ☐

Andet:

Hvis JA, hvem er tovholder: